

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnia huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

VIII. De Monachis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

tiuo; sed iure gentium, quod partim est naturale, partim posituum. Hinc mos omnium fuit gentium; Sacris deditos; & quæ ipsorum essent, pro exemptis haberi. Vt Leuitæ, Exod. 20. Num. 1. Sacerdotes, Genes. 47. sub Pharaone: Et 1. Esdræ 7. sub Artaxerxe. 2. Vt Animæ corpori p̄test, non subest: ita nec Clerisia subesse debet Politie, in Sacris. Vide Antichristum p. 2 q. 21.

DICO AD I. Quos Concilium Nicænum prius damnarat Arianos; sententiam in eos est executus Imperator.

AD II. Rectè: At Ecclesiastica potestas est sublimior: ergo non subiecta inferiori sacerdotali in rebus aut sacris, aut ad sacra pertinentibus.

AD III. Christus soluit, quia voluit, non quia debuit. Nam liber sunt filii: Sed ut non scandalizemus eos, vade &c.

VIII. DE M O N A C H I S.

Q V A E S T I O L I I .

Quād dirum in Monachos odium Lutherico-calvinistarum?

LUTHERVS in obituario suo Epithalamio ad 1. Cor. 7.
Lomnes eos qui Cælibem viram in monasteriis du-

cunt, idolo Moloch corpora tua tremare confirmat.

Ibidem, Statum Religionis nil valere; ethnicum, civi-

num, sacerdotalem, ac veluti lutum esse scribit. &c.

Magdeburgenses Centuria 4. c. 6. aiunt. Quis non

huc hominum monstra execretur, ut inimicos humana so-

cietatis, & contra totam secundam Tabulam delinquentes?

McLanch horum Apologia articulo de votis: Vot-

a & opera Monachorum appellat obseruationes fatuas,

hypocriticas simulationes, Traditiones pharisaicas, &

Mahometicas.

CALVINVS Inst. l. 4. c. 13. ait, Monachos omnes esse Sophistas cucullatos, qui ab

Ecclesia discessionem fecerint, & se totos diabolo consecravit: Monasteria esse lupanaria; Vota monastica, retia Satanæ.

Sic & hæresiarchæ in Genealog. p. 2. q. 15.

AUTOR. 1. Filii tenebrarum æquis oculis nequeunt lucem Religionis intueri; desertores militiæ oderunt castra Sanctorum. Nam ait S. Antonius apud S. Athanasium, omnis quidem Christianus Diabolus odit; sed probos Monachos, Christiani virgines tolerare nullo modo potest.

2. Dissimillima de iis S. Patres, quorum pars magna & ipsi monasticen coluerunt: Quibus à Christo, Matib. 19. Marc. 10. Luc. 18. centuplum in hoc sæculo; sedes honoraria in iudicio; locus in cœlorum regno promittitur. sed yniuersè hæc latiss.

Q V A E S T I O L I I I .

Qualis Origo fuerit Religionum?

LUTHERANI. Vi Magdeburgenses Cent. 4. c. 6. Capit. hoc saeculo 400 primum monastice: sc ab Antonio Machano. &c. Idque Cent. 5. c. 6. partim obsecuratio doctrinae iustificatione, & veru cultibus Deip. ritum ex prava amulatio Effenorum; Cent. 4. c. 6. partem casu, vi fugerent persecutionem; vt de Paulo S. Hieronymus testatur.

CALVINVS Inst. l. 4. c. 13. §. 10. Melanchthon in Apologia articulo 27. aiunt fuisse quidem quarto, & quinto saeculo Monachos aliquos; sed eos, qui ruris sunt, cum eis habere communem nihil: ideoque hodiernum monachatum rem esse nouam.

SVADENT istis. 1. Quia an liber devita S. Antonii monachi sit ab Athanasio conscriptus, dubitant Magdeburgenses Cent. 4. c. 10. 2. Quia, N. gant iudicem Cent. 1. l. 2. c. 10. Erasmus, Lutherus, Calvinus. &c. librum de Ecclesiæ hierarchia esse Dionysii Aio-pagitæ. 3. Quia negant, ibidem c. 3. Philonen de Christianis, sed Estenis, scripsi.

AUTOR. Tria asserimus: unde &

SYA-

SVASIONVM vltro liquebit solutio.
I. Religiosa vita diu ante quartum saeculum coepit. **1.** Teste S. Scriptura in meo Antichristoparte 2. q. 22. **2.** S. Athanasius memorat S. Antonium, qui saeculo quarto claruit, petuisse monasticen edoceri ab Iosepho monacho. **3.** S. Dionysius, teste Damaso, ex monacho ad Papatum est assumptus anno 266. **4.** Tertullianus libro de velandis virginibus, distinguit inter Virgines mundi, & Dei; quod haec solenni professione se consecrarent Deo. Sic & Cyprianus. **5.** S. Dionysius Areopagita scripsit epistolam ad Demophilum Monachum: & lib. de Ecclesie hierarchia, c. 6. explicat monastice professionis formam. **6.** Philo Iudaeus libro de vita contemplativa Suppli:um describit mores ac vitam monachorum & monialium; quos instituit S. Marcus in Aegypto.

H. Origo Religionis professae non fuit *Casus*, vel *Error*, aut *prava imitatio*; sed perfectionis studium. Nam, et si Paulus persecutionem fugiens Eremiticam colere coepit; Antonius tamen, alii que ante eum Cœnobitæ, ac post eum Eremitæ solo perfectionis studio Monasticen obseruarunt. Paulus prior tempore; Antonius prior magisterio fuit; quod hic discipulos habuit, iste nullum; fecuti Basilius, Augustinus. &c.

I H. Religiosi Ordines quoad essentiam, sunt iidem cum priscis; sc. quoad tria vota professæ; testibus S. Basilio & Augustino; quos Caluinus ac Melanchthon agnoscunt pro antiquis

Monachis. Bellarmin. libr.

2. de Monach.

cap. 5.

QVÆSTIO LIV.

An sint CONSILIA Euangelica;
differantq; à Preceptis ut
Vtilia?

LUTHERVS libro de votis monasticis, & in Epithalamio: Melanchthon, Martyr, Brentius, CALVINVS Institut. l. 4. c. 13. per negant vllum esse Consilium Euangelicum. LUTHERVS in assert. art. 3. vnum esse virginitatis ait: At in Epithalamio reuocauit opinionem.

Distinctè tria dicunt. **1.** Tria vota, si putentur esse Dei cultus, impietas est. **2.** Obedire, cui non debetur, quasi ad Dei cultum, est stultum. **3.** Castè viuere ad expeditius obeunda munia Euangelii, bonum est. Non tamen possibile, nisi qui scit datum sibi. Idque fit miraculo.

Sic & prisci olim, pluresque hæretici: Vide in mea Geneal. p. 2. q. 15.

AOSTOLICI, cum Pelagianis, contra opulentiam tria offerebant. **1.** Matth. 19. *Facilius est camelum trahere* &c. quoniam dñitem ēpe. Sed istud est impossibile; ergo & hoc. Ideo docuit Dominus Vendere omnia & dare pauperibus. **2.** Luc. 14. *Nisi quis renunciarit omnibus*; non potest meus esse Discipulus. **3.** Matth. 19. *Estatim* dicitur omnibus; at huc opus omnium a videnti.

DICO AD I. Augustinus epistola 89 & 94. ait: *Quod impossibile est hominibus possibile est Deo*? Quin & Crates Thebanus, Antishenes. &c. ethnici philosophi potuerunt abiicere bona. Extenuetur camelus, & transibit acum.

AD II. Loquitur de præparatione animi; nam & animam vult renunciari.

AD III. Matth. 5. agit de perfectione cunctis necessaria: Matth. 19. de utili solum.

LUTHERO-CALVINISTARVM SVASTIONES sunt tales. **1.** Matth. 17. *Angustaporta est, & arcta via: &c. & pauci intrant.* &c. Ergo plus facere, quam lex exigit, ne-

Ee mo

mo potest. 2. Nunquam implemus legem; eū in opere nostro semper aliquid decet. ergo minus opera supererogationis præstare possumus. 3. Luc. 17. Cum feceritis omnia, dicite serui inutiles sumus: n̄ ergo supererogatorum est, sed omne debitum. 4. Nunquam facimus, quod debemus: vnde orandum, *Dimitte nobis debita nostra. Ego minus facimus plus, quam debemus. &c.*

A U T O R. Sunt Euangelica Consilia plura, maximè tria votorum Religio-
nis; & ea nec præcepta, nec indifferen-
tia: sed grata Deo. 1. Teste Scriptura.
Isaiae 56. Non dicit Eunuchus; ego lignum aridum. &c. Dabo eis nomen milius à filiis, & filiabus. En meritum Esseque Consilium, docent Patres Hieronymus, Cy-
rillus, Basilius, &c.

2. *Sap. 3. Felix sterilis & incoquinatione, quae nesciuit thorum. &c. dabitur enim ei fidei donum electum.*

3. Euangelica Testimonia vide in
meo Antichristo p. 2 q. 23.

4. Apostolica sunt plura. 1. Cor. 7.
Bonum est mulierem non tangere. Dico innuptis & viduis, bonum est, si sic permanferint, sicut & ego. Volo omnes vos esse, sicut meipsum, continentes. De Virginibus præcep-
tum non habeo; Consilium autem do, t. in-
quam misericordiam consecutus à Domino,
ut sim fidelis. Item. Qui matrimonio
iungit Virginem suam, bene facit; qui non
iungit, melius facit. De Vidua: *Cui vult, nubat, tantum in Domino: beatior autem erit si sic permanferit; secundum meum Consilium.* Puto autem quod & ego Spiritum Dei habeam.

I. **LUTHERVS** in Epithalamio vult ibi
dissuaderi Continentiam: quod propter
fornicationem unusquisque suam uxorem habeat.

CALVINVS assentitur, & addit. Illud,

Bonum est homini mulierem non tangere: simile esse isti: Bonum est non comedere. 2. Martyr illi opponit hoc Gen. 1. Non est bonum, hominem esse solum. Et dicit, Paulum loqui de certis sui doni continentia. 3. Paulus solum laudat continentiam, ut utilem temporaliter, quod liberet à curis matrimonialibus ita Lutherus. Melanchthon etiam spiritualiter; quod cœlibes sint expeditiores ad orandum, prædicandum &c. Non verò ad merendum, aut placendum Ds.

DICO AD I. Illud *Vnusquisq;* expli-
cat ibidem isto: *Qui non se continet, nubat.* Ita Aug. lib. de Virg. c. 16. Exhortatur ad
continentiam perpetuam, ut aliquantulum
etiam à nuptiis deterretur.

A D II. Deus loquebatur ad caren-
tem mala concupiscentia ante peccatum
Adg, habentemque donum continendi,
quando vellet: quod iam licet nō omnes
habeant, habere tamen possunt, si pe-
tant à Deo. &c.

A D III. Idem docuit Iouinianus. Et,
S. Augustinus libr. de Sacris Virginibus
dicit quod i*s* mirabiliter despiunt. Placet
Deo continentes & merentur: quia Vir-
go cogit st. que Domini sunt, quomodo placeat
Deo, ut si sancta co-pore & spiritu. Ibidem.
Non ut laicum vobis iniiciam; sed ad id,
quod honestum est, & quod facultatem pre-
beat sine impedimento Dominum obsecran-
di. Item: Beator autem erit si sic permane-
rit. Est igitur continentia de Consilio,
& possibili.

5. Accedit Apoc 15. *Nemo poterat dicere Canticum, nisi illi 144000. Hi sunt, qui cum mulieribus nō sunt coquinati, Virgines enim sunt, & sequuntur Agnum.* En meri-
tum singulare. Neque mysticè locus
hic intelligi potest, ut Magdeburgenses vo-
lunt, de non inquinatis idololatri for-
nica.

nicatricis Babylonicæ. Nam fictum hoc nouumque est: S. Patres de veris Virginibus interpretantur. Exempla, Patres, Rationes, vide in Bell. l. 2. c. 10. 11. 12.

Q V A E S T I O L V .

Sitne possibile quid ultra Praecepta seruare?

L V T H E R O - C A L V I N I S T A E pernegan^t quæstione precédente argumentis quatuor. Quibus addunt ista:

5. M A R T Y R . Dominus iubet se diligi extoto corde, &c. vnde nil supererit non debuum. August. lib. 1. d. 6. Ch. ist. Cum ait, *toto corde, nullam vita nostra partem reliquit, que vacare deceat.* 6. Preceptum dilectionis, & illud *Non concupisces;* in hac vita impleti non potest. Ita Patres. 7. Nolle Deum plus amare, si plus possis, peccarum est: ergo nil potes superadde re, quod non debreas.

A V T O R . Possibile est & meritorium, satisfacere preceptis, pro humana fragilitate, ex gratia; & tamen etiam Consilia supererogatoriè obseruare. 1. Patet ex suprà allegatis. 2. Exemplis primitiæ Ecclesiæ: Act. 4. Omnia in commune donantium: Continentiam colentium, vt Act. 21, quatuor filii Philippi; quod ut magnum quid refertur. Philo lib. de vita contemplativa. Iustinus in Apologia 2. Tertullianus in Apologerico c. 9 produnt de plurimis Continentibus. 3. Ratio: Omnis res ac natura duo habet: necessarium ad esse, & necessarium ad bene esse. Ut homo, quod constat membris, est ad esse quod tecum otus sit, iobus &c. ad bene esse est. Sic Perfectio necessaria est ad esse. Saluari preobservatione preceprorum: Ad bene esse, glorioius beari per Consilia obseruata.

D I C O A D I . Lex Dei est difficilis ex se: medium enim tangere, arduum: Facilius, habenti gratiam & charitatem. 1. Ioan. 5. *Mandata eius grata non sunt.* Matth. ii. *Iugum meum suave.*

A D II. Deest; quia tendimus ad perfectionem viatores; & hoc satis hic Deo, nobisque est. Ideo Dominus respondentem iuuenem, se mandata seruasse, dilexit ut veracem, non ut mendacem. Nec isti perfectioni officit repugnantia concupiscentiæ; dummodo sint motus eius in uoluntarii. Hinc anima Deum, & time: *Cum omnia fecisti, dicit, seruus inutiles sum.*

A D III. Dicitur: *Cum feceritis Hoc omnia, qua precepta sunt vobis. &c.* Vnde Ambr. l. de Viduis. *Hoc virgo non dicit: non ille, qui omnia vendidit; sed quis reposita expectat præmia. &c. quasi seruus utilis. &c.* vult tamen tales se humiliare, velut inutilles.

A D IV. Ita dicimus ob peccata venialia, in quibus iustus in die septies cadit.

A D V. Illud, ex toto: significat diligendum Deum appretiatuē, nil ei preferendo vel æquando: Quod seruari potest; plusque, minusque diligi: Nam diligit ille plus, qui etiam à licitis abstinet &c. Vide Bell. c. 13.

A D VI. Preceptum d'lectionis potest impleri appretiatuē diligendo: Etiam hoc *Non concupisces*, scil. voluntario appetitu.

A D VII. Est peccatum, si nolis ex contemtu vel acedia, vel superbia; vel letamen plus diligere, quam diligas, et iam à licitis abstinentendo, hoc licet; & fieri potest; & meritorium est.

E e 2 Quæ-

Q VÆSTIO LVI.

An VOTVM sit Cultus Dei?

LUTHERI, CALVINI QVE sententia
ad eam est: Vota ad Deum colendum sie-
xi non posse, nisi de rebus præceptis.

SVADENT. Quia omnis cultus voluntari-
us, id est, non præceptus, Deo placere nequit:
Rom. 14. *Quod enim non est ex fide sc. verbi*
Dei præcipientis, peccatum est. Et col. 2. re-
prehenditur *Ex obsequiis*, seu superstitione.

AVTOR. Vouere est actus Religio-
nis; ergo & Reddere: iuxta Isa. 19. *Colent*
Deum in hostiis, & vota volebunt, & soluēt.
2. Calvinus *Inst. l. 4. c. 13. § 2.* fatetur,
Vouere esse officium religionis, & pro-
mittere Deo: ergo Reddere votum est fi-
dem feruare Deo: at hoc est immediate
colere Deum. 3. Iuramentum est cul-
tus Dei etiam de re non præcepta; fate-
tur Calvinus *Inst. l. 2. c. 8. § 23.* Ergo &
votum. Num. 30. *Si mulier voverit ali-*
quid, & verbum de ore egrediens animam e-
ius obligauerit iuramento, votirea erit: red-
det, q. od promisit. 4. Ex voto soluere
rem non præceptam falsis Diis, idolola-
tria est: ergo eandem ex voto soluere Deo,
lauria est.

5. Omnia actu virtutis non præcepto,
facto tamen in honorē Dei, colitur De-
us: Vt, *Luc. 2.* Anna seruit Deo ieuniis.
&c. Ergo magis colitur actibus votiuis.
6. *Genes. 28. Votum vovit Iacob. &c. De-*
cimas offeram tibi. &c. hoc de re non præ-
cepta vovit. David item vovit se tem-
plum extructurum Deo, 2. *Reg. 7.* neque
præceperat id ei Deus: Sic vota *Lev. 27.*
Num. 6. 30. Dent. 12. & 23. non præce-
pit Deus; & facta tamen sunt ad cultum
Dei.

DICO. Apostolus vocat *εθελοθησαئ*-
ως, actus Deo non probatos, rerum ina-
nium, quæ non sunt materia cultus diui-
ni; vt est numerus lotionum, abstinentia
a cibis, vt natura immundis. Et, si-
des tam est de Consiliis, quam præceptis
Scripturae.

Q VÆSTIO LVII.

*An Vota in Nouo Testamento cessarint sub-
lata, sublato antiquo Testa-
mento?*

LUTHERO-CALVINISTA Petrus Martyr con-
tra etiam Lutherum & Calvinum id prædictè af-
firmat.

SVADENT. 1. Quia Votum in Nouo Testamento
non nominatur, nisi cum de votis Legi: si mentio; er-
go est Legale tantum. 2. Quia Professio fidei totos
nos obligavit Deo: ergo stul. è vovet: vt si obliga-
tis tabulis & testibus patris potestatis se filius obligeret,
ante obligatus Decalogo. 3. Quia libertas Evange-
lii insinuat votis: vita enim genera esse libera voluit
Christus, vt que nec omnibus, nec omni tempore ob-
venient. 4. Qui vovet, iniuriam Deo facit, faciens
necessaria, quæ is libera esse voluit.

AVTOR. 1. Negat s. Scriptura
cessare vota in Nouo Testamento. Ila 19.
Colent eum in hostiis; Vota volebunt Domi-
no, & soluent. Pial. 75. *Vouete, & reddite*
Domino: At hæc Patres intelligunt de
votis religiosis Noui Testamenti. 1. Ti-
mooth. 3. *Cum luxuriant & fuerint. &c. ha-*
bentes damnationem, qui primam Fidem ir-
ritam fecerunt: August. in P sal 75, id est,
Vouerunt, & non redditurunt.

II Neque vota sunt ceremonia Le-
gis; Quia ante legem vovit Iacob. Dein;
illa solùm cessarunt, quæ in Veteri Te-
stamento Christum venturum præsi-
gnabant. Vide Bell. 6. 17.

DICO AD I. Res voti extat in
Nouo, et si non nomen. Et præceptum
voti.

Voti soluendi Morale est; ideo non antiquatum.

A D II. Obstringit in rebus præceptis; non in arbitrariis quæ sunt Consilii Euangeici. Ita patri se obstringere filius potest in rebus sui iuris.

A D III. Si Christus libera vitæ genera esse voluit, cur multi se matrimonio vinculant? Dein; Negat Marryr quicquam esse adiaphorum & liberum, sed præcepta omnia. Libertas autem Euangelica est à peccato non à lege. Rom. 6. Liberati à peccato, servi facti estu iustitiae.

A D IV. Non pugnat gratitudo serui, facientis sibi necessarium, cum benignitate Dei relinquenter quid liberum.

Q VÆST I O L V I I I .

*An promissio baptismalis sit
Votum?*

LUTHERVS & CALVINVS consentiunt in istia. 1. Vota ad Dei cultum fieri solum posse de rebus præceptis. Ideoq; commune votum esse, factam in Baptismo promissionem. 2. Posse vouri ad negotia vita expeditius peragenda, vitandaque peccata. 3. Vota monastica esse impia ac soluedi: quod sunt opinione cultus diuini, & de rebus non præceptis.

S V A D E N T de voto Baptismi. 1. Quia Christiani grauius peccant, & puniuntur, legem non servant, quam infideles: igitur obligationem habent, quam non habent. 2. Augustinus in Psal. 75. *Quid debemus vovere?* Credere, sperare, bene vivere secundum communem modum. &c.

A V T O R. Promissio in Baptismo non est propriè votum. 1. Quia vota esse voluntaria debent: Deut. 23. *Si nolueris polliceri, absque peccato eris.* Si vo-

ueris; non tardabis reddere: At promissio baptismalis est necessaria: cùm ad eum obligemur omnes. 2. Quia alia vota, quæ pro infantibus edant parentes, non sunt rata si adulti nolint: at in Baptismo facta pro iis promissio sic eos obligat, vt cogi possint inuiti, ceu mēbra Ecclesiæ. 3. Si promissio baptismalis esset votum, peccata Christianorum essent duplicata, vt, contra Legem, & contra votum; essentque sacrilegia, nec minus peccarent, quam religiosi.

D I C O A D I. Grauius peccant Christiani ob ingratitudinem; non ob aliam obligationem.

A D II. Augustinus ibi votum accipit largo modo, quo votum propriè dictum, & etiam omnem promissionem comprehendit.

Q VÆST I O L I X .

An Paupertas voluntaria, & Obedientia rectè vaneantur Deo?

LUTHERO-CALVINISTÆ negant. **S V A D E N T** Brentius in Confessione Wittenbergica cap. de votis: Vouens paupertatem, 1. Si sit pauper, nil habet quod vovere possit; Ut si in morbo quis voveret se agrotaturum. 2. Si diues; aut voveret daturum se in commune; & hoc est fogere paupertatem: 3. Aut daturum omnia pauperibus spe meriti; & hoc est contra fidem; quia Christus omnia nobis meruit.

A V T O R. 1. Voluntatæ paupertatis Votum sanctum est: 1. Evangelio teste: Vide in Antichristo p. 2. q. 26. 2. Quia, Act. 4. Credentium cor unum & anima una: Nec quisquam eorum, qua possit debat, aliquid suum esse dicebat: sed erant illis omnia communia. Idque ex voto facto, Eccl. 3 teste

teste S. Augustino serm. I. de communione Clericorum: Sicque se fecisse est: Et queritur non sic obseruasse votum Sacerdotem, qui Deo societatem prof. susserat, ut hanc teneret, nihil haberet, testamentum non faceret: fecit autem testamentum, & Ecclesiam scripsit heredem. *O fructus natus non de arbore, quam plantauit Dominus!*

3. Ananias, Actorum. 5. & Saphira uxore eius contra vitam communis professionem, sibi clam reseruarunt quid proprium; & morte iubitanea conciderunt. Petrus Martyrait: Non video hic Votum. At circumstantiae id ostendunt. 1. Fraudauit de pretio agri, conscientia uxore sua: Ergo rem ante obligatatem debitam: alioquin non fraudare potuisset. 2. Rem non praeceperant voverant: quia, Nonne manens tibi manebat, & venum datum in tua erat potestate? 3. Deo rem denouerat; ideo sacrilegium luebat: Unde Cur tentauit Satan ascor tuum, mentiri te Spiritui Sancto. & fraudare de pretio agri? Istud est fallere fidem, voto datam Spiritui Sancto. Ita S. Patres apud Bellarm. l. 2. c. 20.

DICO AD I. Etiam pauperes ab opibus, reclive voverent; dant enim, quod acquirere potuerint. Augustinus epist. 39. Neque mihi minus imputabitur, quia diuines non fui. Nam nec Apostoli, qui primi hoc fecerunt, diuitias fuerunt. Sed totum mundum dimisit, qui & quod habet, & quod oportet habere, dimisit.

AD II. Ideo dixit Dominus, Matt. 5. Beati pauperes; non, beati ægroti. Ideo, omnia in commune ponere, & paupertatem amare, & amplecti, ceu credentium primi, Act. 4.

AD III. Id contra fidem esset, quod Christus sua sit adolescenti; daps peribua?

II LUTHERO-CALVINISTAE obedientiam deuotam Deo aspernantur, ut stultam utique impiam excruciantur.

SVADENT. 1. Quia, LUTHERVS libro de Votis Monachis, Cum o. ed re omnibus nos Scriptura iubeat Phil. 2 Superioris iniucem arbitrantur. 1. Pet. 2. Subiecti estote omnium creaturæ propter Dominum omnino contra Secundum fieri vni in manus profilio obedientia. q. aliud dicat: Deinde, vobis tibi nolle mali unum Euangelium tuum omnibus subiecti sed tantum vni maiori. 2. Petrus M. cap. in 1. Col. 7. Preco emulsi sua, nomine fieri seruus hominum, secundum voto obedientie.

CALVINI his consilicunt. Vide supra questione 54.

AUTOR. Grata Deo, meritaria Christiano professio est Obedientia. 1. Quia, Irenem. 35. Filii Ionadab laudantur, quod in re non præcepta, aiunt Rabani hic, firmauerunt præceptum patris sui: populus autem iste non obediuit mibi. Neque in hac re; non bibendo vinum, non ferendo agros, non habitando in domib, sed tentoriis, tenebantur vi Legis diuinæ patere patri. Et manerunt tanquam præceptu, etiam defuncto patre. Viuum exemplar futuræ Religionis professio, ceu peregrinatium super terram. 2. Sic Euangelium docet obediire. Vide meum Antchristum p. r. 2. quast. 26. Proinde ait Augustinus in Psal. 75. Nemo positus in Monast. nisi frater dicat: Recedo; Neque enim soli, qui hic sunt, perueniuntur sunt in celum: & illi, qui ibi non sunt, ad Deum non pertinent. Respondetur ei: Sed illi non voverunt; Tu vovisti. In Ps. 99. Dum non persine aurum implere quod vovit, si d' fert oram sanctorum propositum, & reus voti non redditum.

DICO AD I. Commendatur ibi humilitas; non confusa sub omnibus omnium obedientia. Sic enim nulli cl-

li esse deberent, qui iuberent. Per omni creaturam, intelligit omnem in potestate possum, sive, ait, Regit anquam praeclentis, sive Dicibus tanquam ab eo missis. Neque tamen Reges sunt immunes ab obedientia Deo & Legi debita.

A D II. Vetat obedire hominibus propter homines, sed propter Deum Col. 3. In simplicitate cordis timentes Dominum. Ecce non ad oculum seruientes.

Q V A E S T I O L X.

Votum Continentiae num ritè fiat, ac teneat?

LUTHERANI iuxta & CALVINIANI, cum priscis heresiarchis, negant. Vide Genealogiam par. 2. q. 15. Sudere id nituntur pluribus; de his nos infra q. 61.

A U T O R. Sanctum est castitatis Votum. 1. Teste S. Scriptura, in professione Mariæ, Luc. 1. Virum non cognosco. In doctrina Christi Matt. 19. sunt Eu-nuchi, quise castrauerunt propter regnum cœlorum. In doctrina Apostoli, 1 Tim 5. Luxuriate, damnationem habentes; quia pri-mam fidem i ritam fecerunt. Quæ singula S. Patres ad Votum castitatis professa interpretati sunt.

2. Idem Votum assuerunt Concilia plura. Pontifices item, ac Imperatores. Patres quoque plurimi; Apud Bell. L. 2. de Mon. c. 22. 23. 24. 25. 26. 27.

3. Ratio ex Dignitate fuit, & Vtilitate. Dignius est ex Voto continere, quam uti matrimonio; teste Scriptura supra quest. 54. Ideò S. Patres vitam continentem affirmant esse perfectam; quicquid obganniat Martyr. Item utilius ac salutarius est anima, Deoque gratius, ex

voto quid operari, quam sine voto; Cum ad votum hortetur Scriptura, Pla. 75. 10. uete, & reddite: Cùm ex maiore virtute procedat opus votiuæ virtutis, quā simplicis; vnde continentia est Temperantia: at votum continentiae est, & temperantiae, & Religionis: Cùm melius sit quod ex firmata voluntate prouenit, quam variabili.

O B J E C T I O N E S L U T H E R O - C A L V I N I S T I C A E.

I. Contra Votum Deiparæ Virginis.

CALVINVS in Comment. in Luc. i. apud Marloratum, tria agit. 1. Videtur S. Virgo non minus maligne restringere Dei potestiam, quam prius Zacharias. Quod enim præter communem naturæ ordinem est, impossibile esse colligit. Sic enim ratio es naturæ: Virum non cognosco, qui credam igitur futurum quod nuntias? Nec verò magnopere laborandum est, ut Eam purgemos ob omni vicio.

2. Patres rodit Caninus ibidem. Quod autem ex hoc loco occasionem quidam suscep- runt, ut dicentes Virginem habuisse Votum perpetui Virginitatis, quod alioquin superuacanea ista fuisset responso; nimis infirmum est, imo absurdum, & ridiculum. Existimabilius Virginem passam fuisse marito se collo- cari, ut eum luderet? Fuisset profecto PER- FIDIA, grati reprobatione digna, si sanctum coniugii fædus, non sine Dei indubio, fuisset.

3. Nostro, inde argumento ducto, respondebit: Soluendum est obiectum; Quod Vergin futurum tempus respiciat, ideoq; significet. Nullam sibi fore cohabitationem cum viro. Hec vero conjectura & probabile est, & simplex; Quod res magnitudo, vel potius maiestas Virginis per-

cule-

eulerit, ut sensus omnes admiratione ligatos haberet, ac constrictos, cum audit nasciturum esse Dei Filium, aliquid non vulgare concipit; Atque hec ratio est, cum coitum virilem excludat. Hinc attonita exclamar; Quomodo siet istud.

4. PETRVS MARTYR ait. Interrogatio non est Virginitatis professio. Conceptioni obstare inuit, quod ordinaria ratione virum non cognoscere; si extraordinaria conciperet, cupit doceri.

DICO AD II. Non absurdum est, quod asserunt S. Patres, omnisque Theologia: Absurdum vero est dicere B Mariam animo consummandi matrimonium cum Iosepho contraxisse: vt dicit Caluinus in Luc. i. Beza ibidem. Bucerius in Matth. i. Martyr libro de cœlib. Centuriatores lib. i. c. 10. Nam si non esset Virgo animo, sed carne. Dedit tamen verè Iosepho potestatem in corpus suū; quia autem ex revelatione sciebat, cum id non appetiturum, ideo habuit expressam voluntatem continendi semper; siue ante despunctionem voverit, siue post.

AD I. S. Patres dicunt, interrogati onem fuisse discere cupientis modum, non dubitantis. Deinde; succine restrinxisset Dei potentiam quæ gratia plena, cum qua Dominus? Cur non, vt Zacharias, punita fuisset?

AD III. Si conieaturat; cur tam certo S. Patres reprobant Caluinus? Quia humiliata, non capiebat se Messiam parturam; quia Virgo deuota, nesciebat quomodo fieret.

AD IV. At processit ex conscientia voti facti.

AD V. At nunciabatur ei futurus conceptus: Ecce concipes: unde stolidè interrogasset id, quod ordinario modo fieri poterat, aut etiam supernaturali: nisi

nouisset impedimentum Voti facti.

II. Contra doctrinā Christi de Eunuchis.

LUTHERANVS Petrus Martyr lib. de Cœlib. 1. Dicit: Sita est; non expedit nubere; non dicit, non expedit voveret; ergo de incommodi matrimonii difficit Dominus, non de oto. 2. Per Eunuchos verò intelligit Continentes, vt expeditius prædicerent. 3. Non vis in Eunuchos facienda, sed in Scopo parabolæ.

DICO AD I. Etsi Apostoli quæsierint, an expediret nubere, & non de Voto; tamen Christus ostendit eis perfectionem altiore coniugio, scilicet. Votum ad non nubendum.

AD II. Augustinus lib. de S. Virginit. cap. 23. Sapientia Dei dicit, eos qui proposito ab uxore ducenda se continuuerint, castrare se propriæ regnum cœlorum. Et contra, humana vanitas impiæ temeritate contendit, eos qui hoc faciunt, presentem tantummodo necessitatem molestiarum coniugalium deuitare; in regno cœlorum amplius quidquam ceteris nil habent.

AD III. Non hic parabola est; sed duæ solùm metaphoræ, in Eunuchi, & Castrarunt vt scilicet sicut corporales Eunuchi habent corporalem necessitatem continendi: ita spirituales habeant spiritalem Voti: Est proinde vis facienda in vocibus his, in quibus vis sermonis consistit.

III. Contra doctrinam Apostoli de FIDE Viduarum.

I. LUTHERVS, lib. d. Votis mon. Primam fidem irritam fecerunt, id est, à Christiana ad Iudasimū aut paganismū defecerunt. 1. Quia abiisse post Sabbathum dicuntur. 2. Quia aduersus Christum luxuriant, id est, in apostolam lapsæ,

II. CALVINVS. 3. Primam fidem in Baptismo datam scortando irritarunt. 4. Iuuenulas promisso continentia contiā quā liceret: nam vidua eligatur nō minus L. X. annū ideo irritam fuisse promissionem. 5. Ea pro-

promissio non erat votum ad colendum Deum; sed administrandum expeditius in templo; verum ante ætatem habilem.

III. PETRVS MARTYR: 6. Locum ambiguum posse variè explicari; ideo nil solidè inde concludi.
7. Habentes damnationem, esse non penam peccati, coram Deo; sed infamiam coram hominibus.

DICO AD I. Noua est ea expositio. Si non voverant; quid opus erat deficeret ad infideles, ut nuberent? Nam eis nubere licebat Christianis, 1. Corinth. 7. tantum in Domino.

AD II. Abire post Sathanam sit quouis peccato, non solum per apostasiam. Luxuriari contra Christum est escortari ad Christi iniuriam; non, apostatare à Christo.

AD III. Nubere volendo irritam fidem fecerunt primam Voti, non Baptismi: quia nulla in Baptismo promittit, se non nupturam: sed post votum nubere volunt: unde damnatio. Aut post spirituales Votis facti delicias gustatas, nubere volunt.

AD IV. Dum loquitur de sexagenariis, non agit de admissione ad votum Continentiae; sed de electione ad praefaturam Diaconisse; ut Tertull. & alii: Vel de admissis ad Præbendam, qua alebantur in Ecclesia: ut Chrysostomus, Ambrosius, Hieronymus, &c. volunt probabilius.

AD V. Patres dicunt, verè fuisse votum Deo factum: At hoc volunt Sectarii posse rescindi: ergo magis Ecclesiæ factum: Cur igitur damnationem habebant?

AD VI. Non est ambiguus locus, ad quem conspirat Patrum consensus: Hic ambigua declarat.

AD VII. Infamia humana potest,

& solet esse cum peccato coram Deo; maximè in Luxuria post votum.

QVÆSTIO LXI.

*Qualia sunt Lutherico-calvinistica DO-
CUMENTA contra Continen-
tie Votum?*

LUTHERO-CALVINISTÆ aiunt: Votum Continentiae, Quà dicitur esse de Consilio Euangelico; est nullum: Quà fertur esse Meritorium; est impium: Quà obseruatū necessarium, aut, est impossibile: Quà perpetuum afflritur; est berum: Quà latitudinem putatur; est stultum: Quà vole creditur; est futile: Quà diuinum fingitur; est humanum commentum: Quà monasticum esse fertur; est antipoliticum: Quà Sanctum videtur; est anticanticum: Quà Christianum prædicatur; est Antichristianum pro benium nubere: Quà Angelicum esse tur; est Sathanicum: Quà castum laudatur & virginem; est pollutum ac meretricium. Ita illi.

SVADENT: QVIA I. Scripturæ docent id esse melius, Deoque gratius, quod magis est voluntarium, liberum, minusque necessarium.

II. Quia Scripturæ imperant matrimonium patientibus carnis stimulum.

III. Quia Scripturæ docent, Continentiam esse donum Dei, quod non datur omnibus.

IV. Quia varia sunt Cælibatus incommoda.

V. Quia Concilia, & S. Patres adversantur Voto continentiae.

AUTOR. Ut clari liqueant omnia; in questiones totidem vocentur singula.

QVÆSTIO LXII.

An ideo Votum continentiae Deo sit ingratum, quia affirmatur obseruatū necessarium?

Ff

Ly-

V T H E R O - C A L V I N I S T A E omnes a-
Liunt.

S V A D E N T istis. 1. Psal. 53. Voluntariò sacrificabò tibi, 2. Quia, 1. Cor. 7. Non, ut laqueum vobis iniiciam, sc. ribo. id est, ait Martyr, hortor vos ad Continentiam; non ad votum. 3. Quia, 2. Cor. 9. Vnuquisque prout de- stinavit in corde suo: non ex tristitia, aut necessi- tate. Hilarem enim datorem diligit Deus.

A U T O R. 1. Vtraque, Libertas & Necessitas, triplex est. Prima est Debiti ex præcepto seu Voto: qua liberè faci- mus, ad quod non tenemur; necessa- riò, ad quod tenemur. Hac Necessa- ria, non pugnat cum laude meritorie o- peris, sed id auget: Libertas nō est ad lau- dem meritumue necessaria. Secunda Vo- luntatis indeterminata ad ullum quod- cunq;. Hac libertas arbitrii est necessaria ad opus bonum æque ac malum. Inde enim meretur, aut demeretur. Tertia est Coactionis, quà Absolutæ, qua quis facit, quod non vult: quà conditionatæ, qua perse nollet facere, facit tamen coactus. Hac libertas ad laudem operis est necel- laria; non tamen præcepto seu voto cō- traria. Nam tanta alacritate potest exe- qui opera hic Voti non præcepta, quantâ is præcepta. 1. Paralip. vlt. Letatum est po- pulus cum Vota sponte promisteret: quia corde toto offerebant ea Domino.

2. Deinde trifariam in soluendo Vo- to se quis habere potest, ait S. Thomas in Opuscul. 18. c. 12. 1. Alacrem, quia placet & Votum, & Res. 2. Inuitum; quia placet Votum, etsi res displaceat. 3. Contrarium Voto & Rei. Alacris mere- tur plus cum Voto, quam liber ab eo. Itemque Inuitus plus; quam liber à Vo- to. Contrarius utique, peccat si implici- ter, Hinc liquet Reponsio ad prædicta.

D I C O AD I. Voluntariò, sc. saluane- cessitate Voti aut præcepti.

A D II. Laqueus est vountium tem- rē, aut coactē; quod non vult Apostolus. Ita Aug. l. de bono viduit. c. 5. Hieronym. lib. 1. contra Iouin. &c.

A D III. Non de necessitate Legis aut Voti loquitur; sed de humana coacta directe, vel respectiuè.

Q V Ä S T I O LXIII.

An matrimonium sit præceptum pa- tientibus simulum carni?

V T H E R O - C A L V I N I S T A E affirmant; Lat proinde Vouere castitatem esse teme- rarium & illicitum.

S V A D E N T istis. 1. Quia, 1. Cor. 7. Qui non se continent, nubant: melius est enim nubere, quam viri. 2. Ibidem. Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat. 3. Item: 1. Tim. 5. Volo iuniores nubere, matres familiæ esse, filios procreare.

C A L V I N I S eadē: In 1. Corinth. 7. distinguit tentationes carnis vientes: 1. Vincentes animum; sibi pessimæ. 2. Vi- citæ, vt nullam pariant intus perturbationē: hæ non sunt Vitiones. 3. M. diæ, quæ obti- nent non plenè consensum, titillant tamen sensum, turbantque animum. Hæ proprie- sunt Vitiones, quæ citant nos ad matrimonium sic, vt peccetur non nubendo. Ideo LVTHI ERYSIN Epithalamio, S. Hieronymū arguit hæresios Pelagianæ, quod grauitat vñstus, vt Epistola 22. fatetur, non nupserit quasi sensisset, suis viribus, sine Dei dono se vincere æstus posse. Fundamentum Lutheri, Martyris, Calvini est, quia Omnis mo- tus Concupiscentiæ prohibitus est, estque peccatum. Quo de alibi.

A U T O R. Tria hic asserimus. 1. Nulla Scriptura mandat Matrimoni- um

um ob Tentationes carnis; sed ob Incontinentiam vagam: Estque hoc *Vri*; non Tentari; sed Peccare incontinentia.

1. Quia *Vri* explicatur præcedente isto: *Si* *non continent*, *nubant*, id est, si vruntur.

2. Quia dicit, Propter fornicationem unusquisque. &c. non ait, ob temptationem.

3. Quia ait: Reuertimini in idipsum, ne tentet vos Sathanas propter incontinentiam; non ait, temptationem.

4. I. Timoth. 5. Volo iuniores nubere: Ob temptationem? Non; sed ob incontinentiam: Nam, Nullam, addit. dire occasionem aduersario, maledicti causa. Nam enim quedam abierunt post Satanam.

5. 2. Corinth. 12. Dat me est mihi stimulus: &c. sed ter rogaui. &c. Quod plerique Patres de re pudorosa interpretantur: non de persecutione, aut dolore capitum: quia haec non sunt pudenda. Unde Rom 7. Mente seruio legi Dei; carne, legi peccati: Sic: Non quod vobis bonum, hoc ago; sed quod nolo malum. Item. Senatio aliam legem in membris meis, repugnamentum legimenti.

6. Ita S. Patres exponunt hoc, *Vri*: quod, ait ibi S. Thomas, est, non calere, se calore damnum perpeti.

II. Incontinentes non vocantur secundum ad nuptias; sed remedium eis ostenditur, quo vruntur, si velint. Quoniam Permissio est, non Præceptum citatorum; teste hic 3. Chrysost. Ut, qui dixerit: Nolens pugnare, si giat: fugere enim melius est quam occidi: is laudet, non imperat.

2. Ut istud, Reuertimini in idipsum, dicit secundum indulgentiam, non secundum

imperium: Ita & hoc; Qui non se continent, nubant. Ita & hoc. Unusquisque unorem habeat, qui duxit suam: qui nondum duxit, ducat ob fornicationem:

3. Sicut istud, Volo omnes esse sicut me ipsum, id est, continentem, est Consilii: Sic & hoc, Volo iuniores nubere. Ita S. Patres. Bell. l. 2. c. 30.

III. Hoc Consilium, seu Permissio, seu Remedium non datur obstrictis Voto, sed Solutis. Nam hi possunt Nubere, & *Vri*; Coniux autem, altero ad debitum impotentia, licet Vratur, non tamē ei melius est Nubere; quia non licet talis bigamia: Ita & Castitatem professus. Sic Patres. Hinc liquet de obiectis.

Q V A E S T I O L X I V .

*An ob rarum Continenterie Donum sit
licitum Castitatis Votum?*

LUTHERANI: pariter & CALVINIANI
Licitum negant ob Scripturas.

SVADENT illis. 1. Sap. 8. Nemo potest esse continent, nisi Deus det.

2. Quidam, Matth. 19. Non omnes capiunt verbum hoc sed quibus datum est. Qui potest capere, capiat.

3. Quia, 1. Cor. 7. Volo omnes homines esse sicut me ipsum. Sed unusquisque proprium donum habet, unus sic, aliis autem sic.

4. Ibidem. Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habet sua voluntatis: & indicauit in corde suo seruare Virginem suam beneficium. Vbi S. Hieronymus l. 1. contra Ieronian. ait, quod siam habere necessitatem aut nubendi, aut scortandi.

Quare nemo debet Vouere, nisi sciat certò se posse seruare. Nam, Eccl. 5. Displacet Dei infidelis & stulta promissio: At nemo seit an habeat Donum, aut an sit retenturus: Ergo nemo, nisi temere, vouet. Vnde, Qui

Ff 2 vowe-

vouerunt, possunt ac debent Votum rescindere: Quia quæ non sunt in nostra potestate, non sunt materia Voti.

A V T O R. 1. Continentia est Dei Donum; & tamen in hominis potestate. 1. Nam Dona Dei sunt duplia. 1. Quædam dantur homini sive eius cooperatione; ut sanitas, forma, prophetiæ donum & linguarum. 2. Alia sunt auxilii diuini, & simul humani studia: ut credere sperare, tentationes vincere. &c. Horum opera pendent ab electione humana; tale est opus Continentia: q[uod] Sectarii volunt esse prioris generis. 2. Deinde Auxilium Dei duplex: 1. Sufficiens, ut possimus bene operari seu continere. 2. Efficax, quo actu ipso Continemus, credimus, perseveramus. &c. Sic 2. Thess 3. Non omnium est fides, continentia &c.

Esse tamen donum Dei; concedunt Sectarii. At Esse in potestate nostra, Negant.

II. ESSE, PROBATVR. 1. Matt. 19. Sunt Eunuchi qui castrauerunt seipso[s], suo libero arbitrio, non dono necessitante eos: quia sic dixisse oportuit, Qui facti sunt à Deo. At verè, sunt prophetae, qui facti sunt à Deo.

2. Quia Christus & Apostoli hortantur ad Continentiam: sed ad ea, quæ non sunt in potestate nostra, nemo sanus hortatur: Nemo etiam eum, qui non habet donum: quia non potest continere: Nec eum qui habet; quia is, Bucero & Martyri, in Matth. 19. non potest non continere.

3. Quia. 1. Corinth 7. Quod vult, faciat: liberum relinquitur: ergo virtusque est in potestate nostra.

4. Celibes in Scriptura laudantur, & præmiantur.

5. Ita S. Patres.

D I C O A D I. Dici id de Continentia in genere, de coniugali, viduali, Virginali: & earum aliqua ab hominibus haberi potest.

A D II. Capere, non significat Naturalem capacitatem, ut Sectarii volunt; sed voluntariam. Quia isto hortatur nos Dominus ad continentiam: ergo ad voluntariam: non ad naturaliter necessariam, quæ nulla est. Item: Qui potest: 1. Potentiâ proximâ scilicet habens efficacem gratiam: Qui non habet, oret ut accipiat. 2. Potentia etiam ægrâ vel impeditâ, capiat, id est, oret ut possit Velle capere; Deus Perficere dabit.

A D III. Nil concludit: Nam alius eligit donum continentiae, alius non, sed nuptialem gratiam.

A D IV. Loquitur de extrinsecâ & accidentaria necessitate, non de interna animi: Ut si filia nolit continere, si sit serva, non sua, sed domini.

III. Petendane est à Deo Cōtinentia?

Petrus Marijrl. de calb, ait Non; nisi sub condicione; si expedie: Bucero in Matth. 19. Non abiis, qui nesciant an Deus eis dñe veit hoc donum. Ratio: Quia oratio debet nasci ex fide; fides autem nisi promisio Dei, hoc verò null est de certò perennaturâ sibi continetâ.

D I C O A T sufficit generalis promissio Dei. Luc. 11. Petite, & accipietis. Si enim particularis requirereretur, nec fides, spes, &c poti posset. Sat, quod, 1. Ioan. 5. Hec est fiducia, quam habemus ad Deum; quia quodcumq[ue] petierimus secundum eius voluntatem, audit nos.

Q V Ä S T I O L X V.

Num quæ Incommodi nascantur ex Celibatu, ut ideo fugiendus sit?

Luthe

LUTHERO-CALVINISTÆ: Complutum
la. 1. Cœlibatus repugnat naturæ,
dant sexuum diversitatem, & vim generati-
vam. 2. Mundus periret, si omnes conti-
nerent. 3. Ex cœlibatu minuitur numerus
Christianorum. 4. Morbi subinde ori-
untur; seruandæ est aurem valetudo. 5. Vis
generandi est bona; quia erat etiam in natura
nondum lapsa, estque in animantibus. 6.
Virtus per se, ut bona, appetitur: Virginitas
vero non propter se, sed ad expeditius oran-
dam. &c. ergo non est virtus. &c.

A U T O R. Hoc vero nugari est in re
grauißima.

D I C O A D I. Hæc ratio fuit Iouianii, teste Hieronymi lib. i. Iam est Lu-
theri & Erasmi. Naturæ dona sunt pro-
pter bonum speciei, non indiuidui præ-
cipue.

A D II. Semper erunt plures imper-
fecti, quam perfecti, id est, Continentes.
Ita Hieronymus. At Augustinus: *Vti-
nam omnes continerent, multò citius Dei ci-
uitas completeretur, & acceleraretur terminus
seculi.*

A D III. Ambrosius lib. 3 de Virg.
*Quis ergo quaesuit uxorem, qui non inuenie-
rit?* Item ea ratione oportet inducere
polygamiam.

A D IV. Morbi ex Incontinentia &
erapula nascuntur; non ex Continentia.
Dein, hæc dignitate compensat vitę bre-
uitatem, superat longæuitatem.

A D V. Inclinatio naturalis in ab-
solutè necessariæ rem, est comedere, &c.
In conditionatè necessariam ob circum-
stantias, est Nubere. Conditionata ne-
cessitas erat in natura integra, estque in
lapla absoleta in animantibus. Nam
hæc ad conseruandam speciem: illa ad
serius, citius eum replendum coelum, saluâ
temperantiâ.

A D VI. Virginitas, ut est perfecta re-
fræratio concupiscentiæ, mediumque
ad maius bonum latræ purioris, sic est
virtus. Cætera, quæ ex Conciliis, & S.
Patribus adducunt, vide apud Bell. libr. 2.
c. 33. 34.

Q V A E S T I O L X V I .

*Ecquibus vovere castitatem fas,
nefasue?*

LUTHERVS libro de Votis monasticiis. Viris nō
ante annum 70, aut 80. Sic & Augustina Confe-
sio artie. 27.

C ALVINVS Institut. l. 4. c. 15. §. 19. Olim
vouere nefas ante 60. annum fœminis. Sic
& Martyr.

S VAD ET. 1. Quia, i. Tim. 5. Adole-
scientiores viduas denita, ieu, reiice. 2. Ibid.
Volo iuniores nubere.

A U T O R. 1. Fidelibus, in vsu libe-
ri arbitrii constitutis, vouere castitatem
licet. 1. Sic Scriptura & exempla, in
Antichristopart. 2. q. 27. 2. Sic Patres
S. Athanasius libr. de human. Verbi, dicit,
Pueros Virginitatem profiteri doctos à
Christo esse. Basilius in quest fusè disput.
quest. 15. Pueros ad monasterium reci-
piendos; at non ad professionem, nisi v-
sum habentes liberi arbitrii. Ambrosius
lib. 3. de Virg. Non atas reiicitur; sed ani-
mas examinatur.

I I. A D Publicam tamen professio-
nem recipiendus nemo ante ætatis an-
num XVI. Trid. Siſ. 25. c. 15.

D I C O A D I. Reiice, scilic. à nu-
mero præbendariarum, quæ alere se ne-
queant sexagenariæ; non autem à voto
Continentiæ.

A D II. Id est Consilium; yth hoc: Vo-
lo omnes esse sicut meipsum.

Ff 3 II. Lv.

II. LUTHERANI, ut MAGDEBVRGENSES Cent. 4. c. 10. Cent. 6. c. 6. Martyr, L. de calib. Nefas liberis, quantuis etatis, vo. uere castitatem, inireue Religionem, parentibus inuitis.

SVADET istis. 1. Quia quartū Decalogi obligat in omniestate. 2. Quia vxor absq; consensu viri, aut Domini, seruus nequit ingredi Religionem: Ergo nec filius sine parentum consensu.

AVTOR. Si parentes sine filiorum auxilio queant viuere; & attigerit pubertatis annum filius 14. filia 12, tunc licet vel inuitis parentibus inire Religionem. 1. Sic Scriptura, in Antichristo part. 2. q. 27. 2. Sic Canones & Patres: B. l. l. 2. c. 36. Ratio Amb. l. de Virg. Cui licet maritum eligere; Cur non li. et Deum preferre? Chrysostomus homil. 84. in Ioan. Cum spiritualia impediunt parentes, nec agnoscendi quidem sunt.

DICO AD I. Ad hoc Eph. 6. Obedite parentibus, additur, in Domino, id est, nō in iis, quae impediunt pietatem.

AD II. Recte quia, I. Cor. 7. Vir non habet corporis sui potestatem, sed uxor: & contraria.

III. LUTHERANI: vt Petrus Martyrin I. Cor. 7.2. Nihil fraudare inuicem, nisi forte ex consenu, a tempore. Ergo uouere continentiam non licet, minus perpetuam. Quia 2. Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.

AVTOR. At licet ex consensu mutuo. 1. Quia si ad tempus, vt vacetis orationi, licet; & reuertimini in idipsum, hoc dicit secundum indulgentiam: ergo secundū perfectionem licet in perpetuū. Sic Hieronymus, Ambrosius, Theodoretus. 2. Exempla suppetunt complura: Matth. 1. Maria & Iosephi. Heluidii enim hæresis fuit, B. Mariam non seruasse Virginitatē. Magdeb, Bucerius, Martyr, Calu. dicunt eo

contraxisse animo, vt per copulam prolificaret.

IV. LUTHERANI, vt Kemnitius ad S. ff. 24. Cap. 6. Trid. Magdeburgense. Cent. 1, ub. 2 cap. 12. Erasmus in I. Cor. 7. Per monasticū p. offensionem sol. inequit matrimonium seu ratum & consummatum, seu ratum tantum.

SVADET istis. 1. Matth. 19. Et I. Cor. 7. infolubile pronunciatur, etiam Consummatum: nam agens coniugii non est eius essentia; ideo trunque differt accidente. 2. Ratum, est verum Matrimonium, cum signifieat uerē Christi & Ecclesie uionem. 3. Ratum dat alteri potestatem cor. oīis. Ego inuito altero alter uouere nequit Continentiam,

AVTOR. Soluerit per Professionē matrimonium duntaxat Ratum: non soluitur Consummatum. 1. Ratum; quia licet ex cōensu mutuo uouere perpetem continentiam. Liquet suprà. Et Sanctorum exempla Deus approbavit, & Ecclesia. 2. Consummatum verò non soluitur; 1. Quia minimum de consummato debent intelligi ista: Matth 19. Quos Deus coniunxit. Et I. Cor. 7. Præcipio non ego, sed Dominus, mulierem à viro non discedere. Ita Patres.

DICO AD I. II. Ea recte probant Ratum non esse solubile ab humana autoritate: at non probant non dirimi à Deo posse: qui tunc dirimit, cum ad perfectiora vocat. Ratum igitur & Consummatum nec essentialiter differunt, nec accidentaliter; quia utrumque est verum Matrimonium: Sed ut perfectum & imperfectum differunt. Hoc enim est in actu signato, illud in exercito.

AD III. In dando potestatem semper subintelligitur tacitè; Nisi vota altiora vocent ad spiritales nuptias cum bono suo, sine damnatione comparatis.

Quæ-

Q V A E S T I O L X V I I .

An vita E R E M I T I C A sit
probanda?

LUTHERANI ut Magdeburgenses Cent.
4. & 5. cap. 6. & 10. CALVINVS Institut.
1. 4. cap. 13. §. 16. culpant duo: Solitudinem,
& Austeritatem.

S V A D E N T. istis Solitudinem; 1. Quia per-
titur ex odio generis humani; contrā Hebr.
10. Non deferentes collectionem nostram. 2.
Quia deseruntur officia charitatis à Deo
mandata: contrā Heb. 10. Adiuvenimus nos
inuicem.

Austeritatem: 3. Quia se exponunt peri-
culis & temptationibus: contra Matth. 4. Non
tentabis Dominum Deum tuum. 4. Quia
sui ipsorum homicidæ sunt ieiuniis. &c.
contra Col. 2. Habeto honorem corpori. 5.
Quia multi Religionem posuerunt in fatuis
ridiculisque rebus: vt Simon Salus.

A U T O R. Vita eremitica est Sancta.
I. Testis Scriptura in Antiehristo meo
part. 2. quest. 28. ab exemplo Heliæ, &
Baptistæ: cuius & desertum, viatum,
cultumque mirè interpretantur Mag-
deburgenses Centuria 1. libr. 1. capit. 6.
Bucerus & Zwinglius, apud Bellarmin.
lib. 2. cap. 39.

2. S. Patres eam iustis vehunt enco-
mias.

3. Rectaque illam ratio tuetur mul-
tiple. 1. Tulerit enim viros sanctissimos
2. Quia Solitudo & Austeritas sunt o-
ptima media ad finem ultimum con-
quendum: accedit Oratio, Consolatio,
victoria sui & cupiditatum, Pænitentia
fructus; Ne leui saltuum malulae vitam cri-
mine possent.

D I C O A D I. Non hominum odio;
sed purioris Vitæ studio secedunt. Aug. k.

I. de morib. Eccl. c. 9. Quid est quod vi-
dent, qui non possunt homines non diligere; et
tamen possunt homines non videre? Profecto
illud, quicquid est, præstantius est rebus hu-
manis, cutius contemplatione potest homo sine
homine vivere.

A D II. Aug ibid. c. 31. Videntur nō
nullus plus, quam oporteret, deseruisse res hu-
manas: Non considerantibus, quantum nobis
eorum animus in orationibus prospicit, & vita
ad exemplum, quorum corpora videre non
simur.

A D III. Non exponere se; sed teme-
rè exponere periculo, peccatum est.

A D IV. Quin multi talibus perdiu-
vixerunt. Honorem verò corpori habēt;
vt is, qui ait, 1. Cor. 9. Castigo corpus meum.
&c. & tamen ei præbent necessaria.

A D V. Instinctus s. Spiritus id egit.
Sic Itaiam cap. 20. iussit incedere nudum:
Ieremiam, cap. 28. catenatum: Ezechie-
lem, cap. 4. edere panem fimo bouino
coctum, cubare per 390. &c.

Q V A E S T I O L X V I I I .

An habitus monastici & tonsuræ sua sit
Antiquitas, & Ratio?

LUTHERANI ut Magdeburgenses Cent. 4. cap. 6.
erruntque superstitutionis arguunt; disformaque
Scripturæ, & Ecclesiæ præse dicontr.

CALVINVS Institut. l. 4. c. 19. § 27. Usus
habitus et episcopale præ tempore S. Augustini.
Causam tonsuræ, quod tunc solum delicati
essent comati.

S V A D E T istis. Hortensius Landus:
1. Quia, Leu. 19. Non attondebitis comam
in rotundum. 2. Ierem. 9. Dispersione omnes
circumtonso in comam. 3. Luit. 21.
Sacerdotes non radent caput, ne que barbam.
4. Baruch vlt. Ieremias ridet sacrificulos
rafos caput & barbam.

A v

A V T O R. I. Habitum notabili prouidentes mundi contemtum ac pœnitentiam indui peruetus est. Teste S. Dionysio lib. Eccl. Hierarch. c. 6. Athanasius, ait *fuscam ac vilem* gerunt: Palladius, *cucullus* usas *Sanctimoniales*: Tertullianus, *Deo dicatos habitus* ferunt. Ecce antiquitatem.

II. **R A T I O** monastici habitus est Dionysio Basilio, 1. *Mutatio vitæ*, & ad designandum huius propriā professionem. 2. *Vt sic insignes habitu cogantur rectius viuere, ceu cognitu faciles.* 3. *Cucullus*, ait Cassianus, denotat infantilem simplicitatem & innocentiam. 4. *Sacculus*, ait Hieronymus & Cassianus pœnitentiam, mundique contemtum indicat.

III. **T O N S U R A R I.** peruetus est. Dionys. *Sacerdos signo crucis eum consignatum tondet; omniq[ue] ueste detracta eum alia induit.* Anicetus Papa iubet in modum sphæræ caput radi. Isidorus & Beda aiūt, S. Petrum gestasse primum coronam; ac inde clericalem descendere tonsuram, similem hodiernæ monachali, teste *Concilium Toletano*.

IV. **R A T I O** Tonsuræ. 1. Quia, Concil. Agath. iubet pœnitentes tonderi. 2. *Isidori*: Imitatio Nazaræorum, qui die consecrationis suæ radebantur, coma infernè defluente. 3. *Beda*. In signum coronaæ Dominicæ. 4. *Isido*. In signum abiendi ororum superfluorum. 5. *Dionysius*. In signum vitæ apertæ & puræ.

Vnde figmenta Lutheri & Caluini patent.

D I C O AD ista *Isidio* teste: Sic tonderi, erat ornare comam: quod ueti-

tum. Deinde, Sacerdotibus iudiciorum erat prohibita rasura; ne similes essent gentilium sacrificieulis. Demum, ista erant Ceremonialia; ideo nil obligant hodie.

Q V A E S T I O L X I X.

An Monachis Laborare necesse:
& non fas Mendicare?

C A L V I N V S *Instit. l. 4. c. 31. §. 10.* Cum Wiceloffo pertendit, Monachos solum suis vietutare laboribus oportere.

1. Idque vi seu Praecepti, seu Consilii, Eph. 4. 1. Thess. 4. 2. Thess. 3. 2. Quia, & Augustinus lib. de opere Mon. cap. 17. nec contemplatiuos, vt maxime vult exemptos à labore. 3. Quia, sic mos perpetuus obtinet monasticus.

A V T O R. Laborandi præceptum diuinam omnibus commune est.

1. *Vt, Eph. 4. non furetur quis.* 1. *Vt, Thess. 4. Honestè ambuletis ad eos, qui foris sunt;* Et nullius aliquid desideretis. 2. *Thess. 3. Audiuiimus enim aliquos inter vos inquietos esse, nil operantes, sed curiosè agentes.*

2. Qua causa S. Augustinus arguit otiosos laborifugas. Qui autem prædicant, sacrificant, verè laborant operarii digni etiam mercede sua. Quin, cap 25. ait ex Act. 11. qui omnia in commune ad pedes Apostolorum depoluerant, nō coactos laborare; sed collectis Gracorum sustentatos esse.

3. Nec contemplatiuos ad laborem obligat, cum intendunt altiori bono orationis, P̄almodia. &c. Quæ tamen vult interponi exercitio corporali.

4. Ad hoc quoddam sua regula adstringebat principaliter: quod plerique venirent laici ad monasticen.

Hinc

Hinc corrunt obiecta prius.

II. LUTHERVS art. v/s. BRENTIUS in Confess.
Wittenbergiac. de Votis Nefas ducunt MENDICARE
Monachos; esseque ob id extra statum salotis.

SVAVENT. 1. Quid exponunt se periculo mori-
endifame.

2. Quia elemosina debentur solum impotentibus
ad seculendos.

3. Quia diuina humanaque lex vetat voluntariam
mendicitatem. Ita & omnes damnati, heretici in
meo Antichristo part. 2. q. 29.

4. Quia Christus, tisi pauper, non tamen mendica-
uit; vt Ad successor in orbis dominio, licet obstante ei
lege ciuili.

5. Etsi mendicasset Christus, esset tamen opus ad-
mirandum, non imitandum; sicut ieunium XL, dies
rum.

6. Apostolorum vita, omnia relinquentium, erat
solum ad tempus instituta, & Dominus reuocauit,
Luc. 22. Sed nunc, qui habet saccum, tollat, similiter
& peram.

7. Quia Apostoli ex iustitia victum à populo repe-
bant; Matth. 10. Dignus est operarius mercede sua.

a. Cor. 9. Quis militat stipendiis suis vnguam?

AUTOR. Vitam MENDICANTIVM
Religiosorum Pontifices, & generale
Concilium Lugdunense approbarunt,
vt sanctam. Et recē. 1. Domini & A-
postolorum fundatam Exemplum, & Do-
ctrinā. Vide in meo Antichristo part. 2.
quest. 29. 2. Illustratam à Deo mira-
culis; præsertim per S. Dominicū &
S Franciscum, qui ad instar Regulæ sibi
acceperunt caput 10. Matthæi: sequenti-
bus signis, ad innumeram infidelium
conuersionem.

DICO AD I. Psal. 36. Junior fui,
etenim senui, & non vidi iustum derelictum.
Spera in Domino, & fac bonitatem; & inha-
bita terram, & pasceris in d'uitius eius. Adeo
non periculum est de morte ex fame;
nec est tentatio contra Deum.

AD II. Debentur maximè propter
Christum pauperibus; inque Christi E-
vangelio laborantibus.

AD III. D. Thomas opusc. 19. I-

sto, Non erit mendicui inter vos, mandatur
diuitibus liberalitas, ne quis egere sinatur.
Deinde promittitur tanta libertas,
per quam non erit mendicus.

AD IV. Dominum illud origina-
le periit per iustè introductam rerum di-
visionem: vnde carere eo voluit Domi-
nus. Nec tamen ex carentia dominii,
sed amore solo Paupertatis, mendicus e-
rat: nec ditescere voluit, cum potuisset,
in Regem electus: quod fugit.

AD V. Est & imitandum; quò mil-
lus ad id miraculo opus; sicut nec ad
dierum XL. ieunium.

AD VI. Si ad tempus; ergo licita
est in se vita mendica. Neque reuocauit
Christus, vt patet, 1. Cor. 9. Sed ostendit,
in quanto sint timore fururi tempore
Passionis suæ. Nam qui dixit: Nolite
posidere aurum: Ipseloulos habebat sub
fure custode luda.

AD VII. Apostoli non ex debito
ministrabant spiritalia populo, sed ex
charitate, Christo quidem adhuc viuen-
te; ideo non ex iustitia quoque exigebat
sustentationem; sed ex æquitate & cha-
ritate.

IX. DE LAICIS.

QVÆSTIO LXX.

An Politica Potesas sit bona, & lucta
Christianis?

DONATISTAE Magistratum Autoritatem
Dominino tollebant.

LIBERTINI superi, prætextu Christiana
Libertatis, idem innouarunt primi.

ANABAPTISTAE & TRINITARII in
Transylvaniani et fateri cogantur, in Veteri

Gg Tc-